

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

28 жовтня 2016 р.

№41-ріш

Справа №2-26.213/29-2016

**Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу**

Адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи №2-26.213/29-2016 про порушення комунальним підприємством підприємством житлово-побутових послуг "Мрія" законодавства про захист економічної конкуренції,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами збирання та аналізу доказів у справі №2-26.213/29-2016 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції **комунальним підприємством підприємством житлово-побутових послуг "Мрія"**, розпочатій розпорядженням адміністративної колегії Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – територіальне відділення, Відділення) від 07.06.2016 №30-р за ознаками порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монопольним (домінуючим) становищем у вигляді дій суб'єкта господарювання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, встановлено наступне.

Згідно частини четвертої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюється органами Антимонопольного комітету України.

Відповідно до частини першої статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» державна політика у сфері житлово-комунальних послуг базується, зокрема на принципі створення та підтримання конкурентного середовища при виробленні та наданні житлово-комунальних послуг, забезпечення контролю у сфері діяльності природних монополій.

Таким чином, органи Антимонопольного комітету України також здійснюють забезпечення конкурентного середовища при здійсненні суб'єктами господарювання діяльності у сфері надання житлово-комунальних послуг на засадах пріоритету прав споживачів.

Відповідно до пункту 12 статті 17 Закону України "Про Антимонопольний комітет України" територіальним відділенням здійснюється дослідження діяльності учасників ринку надання житлово-комунальних послуг, зокрема послуг централізованого водопостачання та водовідведення, теплопостачання, на предмет дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Одним із учасників цього ринку є **комунальне підприємство підприємство житлово-побутових послуг "Мрія"**, код ЄДРПОУ 32059500 (адреса: 57154, Миколаївська обл., Миколаївський р-н, с. Крива Балка, вул. Одеська, 8) (надалі – КП ПЖПП "Мрія", Підприємство, Відповідач).

КП ПЖПП "Мрія" є юридичною особою та діє на підставі Статуту, затвердженого рішенням Кривобалківської сільської ради від 31.05.2002, зареєстрованого Миколаївською районною державною адміністрацією 08.07.2002 за реєстраційним №216. Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи серії АОО №540065, номер запису про включення відомостей в ЄДР 1 515 120 0000 000464.

Підприємство надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до ліцензії серії АВ №564604, виданої Миколаївською обласною державною адміністрацією 17.09.2010.

Частиною п'ятою (що була доповнена Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення розрахунків за енергоносії" від 10.04.2014 №1198-VII) статті 19 Закону України "Про житлово-комунальні послуги" та п. 1.3. Порядку визначення виконавця житлово-комунальних послуг, затвердженого наказом Держжитлокомунгоспу України від 25.04.2005 №60, (зі змінами, внесеними наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 13.10.2014 №279) визначено, що *"виконавцем послуг з централізованого постачання холодної води та послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення."*

При цьому в пункті 1.5. цього Порядку визначення виконавця житлово-комунальних послуг передбачено, що *"Виконавцем житлово-комунальних послуг, визначених у пункті 1.1 Порядку, може бути суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання відповідних житлово-комунальних послуг та який може забезпечити виконання обов'язків, визначених у частині другій статті 21 Закону України "Про житлово-комунальні послуги"*.

Отже, КП ПЖПП "Мрія" є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції".

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 №49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за №317/6605, (надалі – Методика) територіальним відділенням проведено дослідження становища КП ПЖПП "Мрія" на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Відповідно до пункту 5.1. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Пунктом 1.3. Методики визначено ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

Таким чином, **товарними межами ринку** є послуги з централізованого водопостачання.

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару відповідно до пункту 6.1. Методики визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Відповідно до пункту 1.3. Методики територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

КП ПЖПП "Мрія" здійснює свою господарську діяльність на території Петрівської сільської ради Миколаївського району Миколаївської області.

Отже, **територіальними (географічними) межами** ринку послуг з централізованого водопостачання є територія сіл Петрівка та Зелений Яр Миколаївського району Миколаївської області, **де розташовані мережі, що використовуються (експлуатуються) КП ПЖПП "Мрія" для надання послуг з централізованого водопостачання абонентам (споживачам) Підприємства**, оскільки отримання цих послуг за вказаними межами є економічно недоцільним.

Споживачами послуг КП ПЖПП "Мрія" є населення та суб'єкти господарювання.

Згідно пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою. **Часовими межами ринку визначено період з січня 2016 року до теперішнього часу.**

Бар'єрами для вступу на ринок потенційних конкурентів є:

- економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого водопостачання;

- відповідна ліцензія для здійснення діяльності з централізованого водопостачання тощо.

Отже, відповідно до абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП ПЖПП "Мрія" є **таким, що протягом періоду з січня 2016 року до теперішнього часу у територіальних (географічних) межах сіл Петрівка та Зелений Яр Миколаївського району Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) КП ПЖПП "Мрія" для надання послуг з централізованого водопостачання, займає монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого водопостачання, як таке, що не має на цьому ринку жодного конкурента.**

Організація надання послуг з централізованого водопостачання врегульована Законами України "Про житлово-комунальні послуги" (надалі – Закон про ЖКП), "Про питну воду та питне водопостачання", Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України 21.07.2005 №630 (надалі – Правила надання послуг) та інші.

В пункті 1 Правил надання послуг зазначено: „Ці Правила регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, (надалі - виконавець) і фізичною та юридичною особою (надалі - споживач), яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (надалі - послуги)”.

Згідно пункту 8 Правил надання послуг "Послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (надалі - договір).

Також Правилами надання послуг затверджено **Типовий договір про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення** (надалі – Типовий договір).

У випадку укладання договорів на житлово-комунальні послуги слід дотримуватися умов Типових договорів, затверджених відповідними постановами Кабінету Міністрів України, відхилятися від яких не можна. Типовими договорами передбачені такі сторони, як споживач, зокрема юридична особа, та виконавець послуг (юридична особа, що виконує та/або надає житлово-комунальні послуги, тобто у випадках, коли надання таких послуг є предметом його діяльності).

Згідно абзацу четвертого частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли **сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.**

Згідно частини третьої статті 184 Господарського Кодексу України укладення господарських договорів на основі примірних і типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами статті 181 цього Кодексу та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування примірного або типового договору.

Під час дослідження Відділенням було проведено аналіз договорів про надання послуг на водопостачання, укладених між КП ПЖПП "Мрія" та споживачами цих послуг, щодо дотримання при укладанні договорів законодавства про захист економічної конкуренції.

В ході цього дослідження територіальним відділенням було виявлено, що **у договорах про надання послуг з водопостачання зі споживачами, укладених КП ПЖПП "Мрія", відсутні деякі істотні умови**, що стосуються прав та обов'язків споживачів та виконавців, порядку перерахунку розміру плати за послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості, передбачені вимогами чинного законодавства.

Відповідно до положень статті 638 Цивільного кодексу України, продубльованих статтею 180 Господарського кодексу України істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом, як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Так, відповідно до наданих Підприємством 29.04.2016 (вх. №80-03/1036) матеріалів на вимогу Відділення від 12.04.2016 №2-292/80-537 територіальним відділенням встановлено, що в умовах договорів зі споживачами (населенням):

- від 01.02.2016 б/н ("інформація з обмеженим доступом");

- від 01.02.2016 б/н ("інформація з обмеженим доступом");

- від 01.02.2016 б/н ("інформація з обмеженим доступом");

- від 01.03.2016 б/н ("інформація з обмеженим доступом") **відсутня інформація щодо врахування в умовах договору при наявності у споживача пільг з оплати послуг** відповідно до законодавства. В той час, як обов'язкову наявність такої інформації передбачено вимогами чинного законодавства. Так, наприклад, пунктом 8 умов Типового договору визначено:

"8. Наявність пільг з оплати послуг _____, _____."

(назва законодавчого акта)

(відсотків)

Відсутність такої інформації в умовах укладених договорів позбавляє споживача можливостей користуватися наявними відповідно до чинного законодавства пільгами з оплати за житлово-комунальні послуги.

Умовами наведених договорів **виключено можливість споживачів користуватися послугами будь-якої фінансової установи** у зручний для них час для оплати за отримані житлово-комунальні послуги. Вказане підтверджується умовами пункту 3.2 зазначених договорів, де визначено, що "оплата Послуг за Розрахунковий місяць повинна бути здійснена Споживачем шляхом оплати в касу Виконавця не пізніше 10 числа наступного за розрахунковим місяцем."

Проте, вимогами чинного законодавства не передбачено зобов'язання конкретного визначення у договорі установи, через яку необхідно здійснювати оплату за спожиті послуги, а зазначаються лише банківські реквізити та найменування банківської установи, через яку Виконавець має можливість отримувати кошти за надані споживачам послуги. Так, умовами Типового договору визначено:

"10. Послуги оплачуються _____.
(готівкою або в безготівковій формі)

13. Плата за послуги вноситься на рахунок із спеціальним режимом використання _____ через _____."
(банківські реквізити) (найменування банківської установи)

Така невідповідність умов договорів зі споживачами групи "населення" вимогам чинного законодавства, в частині визначення у договорі конкретного суб'єкта господарювання для оплати за комунальні послуги може призвести до ущемлення інтересів споживачів шляхом обмеження, звуження їх прав при виборі фінансової установи для оплати платежів за отримані послуги.

Відсутні умови про проведення перерахунку розміру плати у разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі, зниження якості, зокрема відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм) споживання, що передбачено п. 15 Типового договору у розділі щодо оплати послуг.

В той же час положенням чинного законодавства, зокрема частиною четвертою статті 16 Закону України „Про житлово-комунальні послуги” визначено наступне: "Виконавець/виробник зобов'язаний проводити перерахунок розміру плати за житлово-комунальні послуги у разі перерви в їх наданні, ненаданні або наданні не в повному обсязі, у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України."

Відсутність такої умови в укладеному Договорі призводить до ущемлення прав споживача, оскільки фактично звужуються його права та гарантований захист цих прав, що в майбутньому може призвести до понесення останнім зайвих матеріальних витрат, тому що згідно з умовами Договору споживач позбавлений права на можливу компенсацію грошових коштів у разі ненадання, надання не в повному обсязі, зниження якості послуг Виконавцем.

Умовами п. 4.3. цих договорів значно зменшений перелік прав споживачів в порівнянні з вимогами чинного законодавства шляхом обмеження їх до двох пунктів: "отримання вчасно та відповідної якості Послуг із законодавством та умовами договору" та "встановлення за власний рахунок засобу обліку та взяття їх на абонентський облік". Тоді як, наприклад, пунктом 16 Типового договору передбачено таке.

16. Споживач має право на:

2) отримання в установленому законодавством порядку інформації про перелік послуг, їх вартість, загальну суму місячного платежу, структуру тарифів, нормативів (норм) споживання, режиму надання послуг, їх споживчі властивості;

3) відшкодування збитків, завданих його майну та/або приміщенню, шкоди, заподіяної його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг;

4) зменшення розміру плати в разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі, зниження якості, зокрема відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм) споживання;

5) усунення виконавцем виявлених недоліків у наданні послуг протягом встановленого Кабінетом Міністрів України строку;

6) несплату вартості послуг за період тимчасової відсутності споживача і членів його сім'ї (у разі відключення виконавцем холодної та гарячої води і опломбування запірних вентилів у квартирі

(будинку садибного типу) та відновлення надання відповідних послуг шляхом зняття пломб за власний рахунок протягом доби згідно з письмовою заявою;

7) зменшення розміру плати за послуги у разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї на підставі письмової заяви та офіційного документа, що підтверджує його/їх відсутність (довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби, відбування покарання);

8) перевірку кількісних та/або якісних показників надання послуг (якість і тиск води) у порядку, встановленому Правилами, іншими актами законодавства України та цим договором. витрати, пов'язані з перевіркою кількісних і якісних показників надання послуг, відшкодовуються виконавцем у разі обґрунтованості звернення споживача та споживачем - у разі необґрунтованості такого звернення;

9) установа засобів обліку води та взяття їх на абонентський облік;

10) періодичну повірку, обслуговування та ремонт засобів обліку, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж;

11) ознайомлення з нормативно-правовими актами у сфері житлово-комунальних послуг;

12) внесення за погодженням з виконавцем у договір змін, що впливають на розмір плати за послуги;

13) звільнення від плати за послуги у разі їх ненадання та отримання компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт;

14) укладення з виконавцем договору про заміну або ремонт технічно несправних санітарно-технічних приладів, пристроїв, обладнання та квартирних засобів обліку.

Зазначене свідчить, що **споживач (населення) знаходиться в невіданні щодо своїх законних прав по договору у сфері надання житлово-комунальних послуг**, відповідно, позбавлений й можливості їх реалізації задля отримання послуг належної якості, у відповідній кількості, а також – можливості захищати свої права.

Умовами наведених вище догорів зі споживачами фактично виключене право споживача, у разі якщо Виконавець не дотримується умов договору, в результаті чого можливе завдання шкоди споживачу у вигляді знищення або пошкодження його майна, втрати здоров'я, загрози життєдіяльності, а у поєднанні з іншими способами захисту, наприклад, стягнення збитків та неустойки, які також не враховано у цих договорах, обмежено і можливий захист інтересів власників суб'єктивного права (споживача) у вигляді припинення порушення його права на майбутнє або взагалі усунення загрози його порушення.

При цьому в умовах, коли споживачі, не маючи альтернативи у виборі постачальника послуг, **вимушені, не звертаючи уваги на умови, укласти договір у запропонованій Підприємством редакції.**

В умовах цих договорів відсутні наступні зобов'язання виконавців послуг, що передбачені вимогами чинного законодавства. Зокрема пунктом 32 Правил надання послуг визначено наступні обов'язки виконавця:

4) контролювати установлені міжповіркові інтервали, проводити періодичну повірку засобів обліку, їх обслуговування та ремонт, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж;

6) узгодити із споживачем не пізніше ніж за три робочих дні до проведення планових робіт всередині житлового приміщення час доступу до такого приміщення з наданням йому відповідного письмового повідомлення;

7) повідомляти споживача про плановану перерву в наданні послуг через засоби масової інформації, а також письмово не пізніше ніж за 10 днів до її настання (крім перерви, що настає внаслідок аварії або дії непереборної сили) із зазначенням причини та часу перерви в наданні послуг;

12) усувати аварії та інші порушення порядку надання послуг, а також виконувати заявки споживачів у строк, установлений законодавством і цим договором;

13) вести облік скарг (заяв, вимог, претензій) споживачів щодо кількості та якості надання послуг, а також облік їх виконання;

14) зменшувати розмір плати за послуги у разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї на підставі письмової заяви та офіційного документа, що підтверджує його/їх відсутність (довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби, відбування покарання);

15) звільняти від плати за послуги у разі їх ненадання та виплачувати компенсацію за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт;

16) проводити перерахунок розміру плати за надання послуг у разі ненадання їх або надання не в повному обсязі, зниження якості, зокрема відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм) споживання, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України та визначеному цим договором;

17) своєчасно проводити за власний рахунок роботи з усунення виявлених несправностей, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з його вини;

18) відшкодовувати збитки, завдані майну та/або приміщенню споживача та/або членів його сім'ї, шкоду, що заподіяна його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг, а також моральну шкоду в порядку та розмірі, які визначаються відповідно до законодавства і цього договору;

19) сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) у разі ненадання послуг або надання послуг неналежної якості у порядку та у випадках, передбачених законодавством і цим договором.

Укладаючи договори у такій редакції, не включаючи істотних умов, передбачених чинним законодавством, **Підприємство має змогу уникнути зобов'язань** щодо здійснення перерахунку вартості послуг у разі ненадання їх або надання не в повному обсязі, зниження якості, зменшення розміру плати за послуги у разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї, відшкодовувати збитки, завдані майну та/або приміщенню споживача та/або членів його сім'ї, шкоду, сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) тощо.

Отже, користуючись необізнаністю споживача, його непрофесіоналізмом у сфері надання комунальних послуг, Підприємство пропонує споживачу форму договору з умовами, де шляхом зменшення зобов'язань Виконавця значно розширено можливості Виконавців щодо ухилення від своєчасного проведення аварійних та ремонтних робіт, своєчасного реагування на звернення споживачів.

Такі умови договору обмежують, а в окремих випадках позбавляють споживачів можливості забезпечити гарантію та захист своїх прав на отримання послуги належної якості та в обсязі, що забезпечує рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності споживача.

До того, умовами наведених договорів передбачено:

"3.4 Встановлення, ремонт та перевірка водолічильників виконується за рахунок Споживача" та зобов'язання Споживача

"4.4.2. при наявності приладів обліку холодної води....своєчасно виконувати державну повірку водолічильників за власний рахунок;"

Тоді як, відповідно до частини четвертої статті 17 Закону України "Про метрологію та метрологічну діяльність":

"Періодична повірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки (результати вимірювань яких використовуються для здійснення розрахунків за спожиті для побутових потреб електричну і теплову енергію, газ і воду), що є власністю фізичних осіб, здійснюються за рахунок суб'єктів господарювання, що надають послуги з електро-, тепло-, газо- і водопостачання.

Відповідальність за своєчасність проведення періодичної повірки, обслуговування та ремонту (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки (результати вимірювань яких використовуються для здійснення розрахунків за спожиті електричну і теплову енергію, газ і воду), що є власністю фізичних осіб, покладається на суб'єктів господарювання, що надають послуги з електро-, тепло-, газо- і водопостачання.

Періодична повірка проводиться за рахунок тарифів на електро-, тепло-, газо- і водопостачання."

Отже, у Підприємства відсутні будь-які правові підстави шляхом обмеження прав Споживача, нав'язувати йому в умовах договору зобов'язання щодо проведення повірки засобів обліку води.

Також, умовами наведених договорів *надзвичайно спрощений порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів*. Так, у зазначених договорах передбачено лише пунктом 7 "Порядок розв'язання спорів", зокрема:

"7.1 Спори між сторонами розв'язуються шляхом переговорів або у судовому порядку".

Тоді як, вимогами чинного законодавства, зокрема умовами Типового договору передбачено цілий розділ "Порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів", який складається з семи пунктів (п. 23 - п. 29), де визначено: інформацію про направлення належного звернення споживача до виконавця задля своєчасного фіксування факту неналежного надання або ненадання послуг, є посилення на форму акту-претензії, яку наведено у додатку 2 до Правил надання послуг, а також право споживача на досудове розв'язання спору шляхом задоволення пред'явленої претензії.

Такі спрощенні умови договору щодо порядку розв'язання спорів фактично знівелювали передбачений вимогами чинного законодавства порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг. Такі умови договору призводять до ущемлення інтересів споживачів зазначених послуг та обмеження їх можливості з економії коштів та уникнення створення заборгованості у вигляді необізнаності щодо правильності фіксування факту неналежного надання або ненадання послуг, правильності складання, підписання та реєстрації акту-претензії, що в подальшому може призвести до негативних наслідків розв'язання таких спорів у суді.

Отже, укладаючи договори у такій редакції, не включаючи істотних умов, передбачених вимогами чинного законодавства, Виконавець (Підприємство) має змогу уникнути виконання деяких перелічених вище зобов'язань, висуває окремі умови, відповідно до яких штучно збільшуються права виконавця послуг за рахунок зайвих зобов'язань споживачів, які в свою чергу, зужують права та гарантований захист прав та інтересів споживачів порівняно із положеннями Типового договору.

Наслідком таких дій Підприємства є ущемлення чи можливість ущемлення інтересів споживача послуг з централізованого водопостачання, що є однією із кваліфікуючих ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку.

Тобто, такі дії Підприємства характеризують поведінку монополіста на ринку та свідчать про використання ним свого становища задля більш швидкого, легкого, прямого вирішення спірних питань, що могли виникнути у договірних відносинах між Підприємством та споживачем його послуг, замість вирішення таких питань у відповідності до вимог чинного законодавства.

Таким чином, дії КП ПЖПП "Мрія", які полягають в укладанні договорів зі споживачами на надання послуг з централізованого водопостачання у редакції, що не відповідає вимогам чинного законодавства в сфері надання послуги централізованого водопостачання та може призвести до ущемлення інтересів споживачів, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монопольним (домінуючим) становищем у вигляді дій суб'єкта господарювання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до статті 42 Конституції України держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. **Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку**, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція.

Згідно частини п'ятої статті 13 ЦКУ **не допускаються** використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, зловживання монопольним становищем на ринку, а також недобросовісна конкуренція.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України „Про захист економічної конкуренції” (надалі – Закон) зловживанням монопольним становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести, зокрема до ущемлення інтересів інших суб'єктів

господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції" зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Зловживання монополюним (домінуючим) становищем згідно пункту 2 статті 50 Закону є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, відповідальність за яке передбачена статтею 52 даного Закону у вигляді накладення штрафу.

Однією із кваліфікуючих ознак зловживання монополюним становищем на ринку є ущемлення (чи можливість ущемлення) інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів.

Відповідно до формулювань частини першої статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції" експлуатуючу поведінку домінуючого суб'єкта господарювання (монополіста), тобто поведінку, яка завдає шкоди інтересам інших суб'єктів господарювання або споживачів, слабку позицію яких використовує домінуючий суб'єкт господарювання на власну користь, можна кваліфікувати як зловживання тоді, коли така поведінка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку. Метою цього положення Закону є врегулювання ситуацій, в яких через відсутність альтернативних джерел постачання товарів чи послуг, що задовольняли б попит за нормальними цінами та умовами торгівлі, або альтернативних покупців, які могли б придбати достатню кількість таких товарів, а домінуюча компанія стає для покупців єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути. За таких умов інші суб'єкти господарювання, споживачі потребують спеціального правового захисту від несправедливого ставлення до них, оскільки сам ринковий механізм з адекватним рівнем конкуренції вже не функціонує і не може захистити їх належним чином. Тому Закон України "Про захист економічної конкуренції" примушує домінуючі фірми поводитися так, як вони поводитись би за умов існування значної конкуренції.

Функції такого спеціального правового захисту покладено на Антимонопольний комітет України і його територіальні органи, та виконуються шляхом, зокрема розслідування справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монополюним становищем та сприяння відновлення прав та інтересів споживачів.

Листом територіального відділення від 13.10.2016 №2-292/80-1488 на адресу КП ПЖПП "Мрія" було направлено копію подання з попередніми висновками у справі №2-26.213/29-2016 від 10.10.2016 №2-06/252-пв. На даний час від КП ПЖПП "Мрія" на вказане подання з попередніми висновками у справі №2-26.213/29-2016 на адресу територіального відділення не надійшло жодних заперечень чи пояснень.

За вчинення порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», відповідно до абзацу другого частини першої, абзацу другого частини другої статті 52 цього Закону, органи Антимонопольного комітету України накладають штрафи на суб'єктів господарювання – юридичних осіб у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Розмір чистого доходу (виручки) комунального підприємства підприємства житлово-побутових послуг "Мрія" від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2015 рік складає (*"інформація з обмеженим доступом"*) гривень.

При визначенні розміру штрафу враховано наступні обставини, зокрема:

- в ході розгляду справи Підприємство співпрацювало з територіальним відділенням;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції на даний час триває;

- Підприємство раніше притягувалось територіальним відділенням до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", статтею 48 Закону України "Про захист економічної конкуренції", пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, зі змінами і доповненнями, пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 №90/299, (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 №169-р) із змінами і доповненнями, адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство підприємство житлово-побутових послуг "Мрія", код ЄДРПОУ 32059500 (адреса: 57154, Миколаївська обл., Миколаївський р-н, с. Крива Балка, вул. Одеська, 8) в період з січня 2016 року та до теперішнього часу в територіальних (географічних) межах сіл Петрівка та Зелений Яр Миколаївського району Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством для надання послуг з централізованого водопостачання, займає монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого водопостачання, як таке, що не має на цьому ринку жодного конкурента.

2. Визнати дії КП ПЖПП "Мрія", які полягають в укладанні договорів зі споживачами на надання послуг з централізованого водопостачання у редакції, що не відповідає вимогам чинного законодавства, та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції", а саме: зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку у вигляді дій суб'єкта господарювання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За вчинення порушення, визначеного в пункті 2 цього рішення, накласти на КП ПЖПП "Мрія" штраф у відповідності до абзацу другої частини першої, абзацу другої частини другої статті 52 Закону України "Про захист економічної конкуренції" в розмірі 5 000 (п'ять тисяч) гривень.

4. Зобов'язати КП ПЖПП "Мрія" припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане в пункті 2 цього рішення, та привести протягом двох місяців з дня отримання даного рішення договори про надання послуг з водопостачання, укладені між КП ПЖПП "Мрія" та споживачами цих послуг, до вимог чинного законодавства, про що у десятиденний термін повідомити Миколаївське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України з наданням підтверджуючих документів.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Підприємство зобов'язано протягом п'яти днів з дня сплати штрафу надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення адміністративної колегії Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України може бути оскаржено до господарського суду Миколаївської області у двомісячний строк з дня його одержання.

**Голова адміністративної колегії
Миколаївського обласного
територіального відділення
Антимонопольного комітету України**

В. Харченко